

פרשת
מטו"מ

גיליון: 238
שנה ד' | התשע"ז
שבת שלום ומבורך!

לברורים אודות
ספרי המחבר
02-5373570

קולמוס יוסף

פנינים משולחניו של הר"ר יוסף חי סיפן טוב שליט"א
מח"ס "כרם יוסף" על הש"ס ו"אשכול יוסף" עה"ת
ראש ישיבת המתמידים לצעירים מצטיינים

בברכת פרץ ורבץ מעתיקי השמועה ארזי הלבנון הגאונים הגדולים רבותינו ראשי הישיבות
הגאון הגדול פוהר"ר **משה צדקה** שליט"א ר"י "פורת יוסף" והגאון הגדול פוהר"ר **חנה** שליט"א ר"י "חברון"

מוקדש לע"ן דודי, חי בן פריחה ז"ל שהשבונו ביום חפשי יום פקודתו, ולא זכה להניח אחריו זשיק - דברי התורה והחיזוק יהיו
לו לשאר וזיכרון למליץ טוב ולריח ניחוח להשביע בצמצחות נפשו בגן עדן העליון ובצל שדי יחסה ויתלוצץ, ת.נ.צ.ב.ה.

למה דוקא אימותיהן של כהנים גדולים מספקים מחיה וכסות לבאים בשערי ערי המלכות ולא הכהנים גדולים בעצמם או בניהם ובנותיהם ונשותיהם?

במסכת מכות דף י"א ע"א, לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו
על בניהם שימותו, וקשה כאמור למה דוקא אימותיהן של כהנים גדולים מספקות מחיה וכסות
לגולים ולא הכהן גדול בעצמו או שאר קרוביו?

ישוב א' - יש על האם תביעה שלא חנכה בנה לתפילה

נראה ליישב בס"ד שאימותיהן של כהנים גדולים בדוקא הם היו מספקים מחיה וכסות לרוצחים
בשגגה הגולים לעיר פקלט שלא יתפללו על בניהם שימותו, ולפי לשון שני בגמרא שיתפללו על
בניהם שלא ימותו, דהנה בגמרא מבואר שהתביעה על הכהן גדול שהיה לו לבקש רחמים על בני
דורו ולא ביקש, ולכן אין זה קללת חנם, ובתרגום יונתן בן עוזיאל (פרשת מסעי) כתב, "ובשביל
שלא התפלל הכהן גדול ביום של כיפורים בקודש הקודשים על שלוש עבירות קשות שלא יכשלו
עם בית ישראל בעבודה זרה בגילוי עריות ובשפיכות דם נקי, והיה בידיו לבטלם בתפילתו ולא
התפלל, בשביל כן נענש למות בשנה ההיא". והנה נראה כי התביעה על הכהן גדול שלא התפלל על
בני דורו, אינה תביעה רק עליו, אלא גם על הוריו שלא חנכוהו בקטנותו לשפוך ליבו בתפילה
לאביו שבשמים, ואמנם על האב עיקר הקפידא לחנך בנו לת"ת, ועל האם לחנך בנה לתפילה, על
ידי שבניהם רואים את האב עוסק בתורה, ואת האם עוסקת בתפילה שזה עיקר חיובה, ועוד יש
להוסיף שיש על האם קפידא שהיתה צריכה להתפלל על בנה שתהיה עבודתו להשי"ת כראוי,
נמצא שבמעשה הרציחה יש תביעה גם על אם הכהן גדול, ואם ימות זהו בכלל עונשה על שלא
חנכה לתפילה, לפיכך היא אשר מספקת מחיה וכסות שלא יתפללו על בניהם שלא ימותו.

ישוב ב' - בכח זכות האם בנה כהן גדול ויארץ ימים

החת"ס (ב"פ קו.) מתרץ שאימו של הכהן גדול היתה מספקת מחיה וכסות, ומשתדלת בעד בנה
שימשיך להיות כהן גדול, מפני שעל ידי זכותה יזכה בנה לשמש בכהונה גדולה, שכאשר יש לאם
כח וזכות, בעבורה יזכה בנה להיות כהן גדול, כמו שמצינו בגמרא יומא (פז.), אמרו עליו על רבי
ישמעאל בן קפחית פעם אחת סיפר דברים עם ערבי אחד בשוק, וניתז רוק מפיו על בגדיו, ונכנס
ישבב אחיו ושמש תחתיו, וראתה אמן שני כהנים גדולים ביום אחד. ושוב אמרו עליו על רבי
ישמעאל בן קפחית פעם אחת יצא וסיפר עם הגמון אחד בשוק, וניתז רוק מפיו על בגדיו, ונכנס
יוסף אחיו ושמש תחתיו, וראתה אמן שני כהנים גדולים ביום אחד. תנו רבנן, שבעה בנים היו לה
לקפחית וכולן שימשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים: מה עשית שזכית לכך, אמרה להם מימי לא
ראו קורות ביתי קלעי שערי. וכתב רש"י בשם הירושלמי, "כל כבודה בת מלך פנימה מפשבות
זה לבושה, אשה צנועה ראויה לצאת ממנה כהן גדול הלוש משבצות זהב".

יישוב ג' - כדי שלא לביישן שהמחיה וכסות בתורת צדקה

ע"ל בס"ד על פי מה שאמרו במשנה (יב:): רוצח שגלה לעיר מקלטו ורוצח אנשי העיר לכבודו, יאמר להם רוצח אני, אמרו לו אף על פי כן יקבל מהן. ומבואר שלכתחילה אין ראוי לנהוג כבוד ברוצח, ואף הוא בתחילה צריך לסרב מלקבל כבוד, אם כן אם הכהן גדול או בניו יבואו לספק מחיה ומזון לגולים, יהיו צריכים בתחילה לסרב מלקבל, כי בודאי כבוד גדול הוא לגולים שהכהן הגדול או בניו מספקים להם מחיה ומזון, ונמצאו הגולים נכלמים ומבוושים, כעני שבאין ליתן לו מחיה וכסות ואינו רשאי ליטול, משא"כ עתה שאימו של כהן גדול מספקת להם מחיה וכסות, אין להם בזה כ"כ כבוד, ואין צריכים תחילה לסרב מלקבל, ונמצאו מקבלים מחיה וכסות ללא שום בושא וכלימה. ומתוך זה עלה בדעתי דבלא"ה י"ל בפשיטות יותר שהכהן גדול בעצמו לא מספק להם מחיה וכסות, כדי שלא לביישן, כיון שזהו כנותנת צדקה, ועכ"פ אימו כן היתה מחלקת להם, כדי שיבואו להתפלל על בנה.

יישוב ד' - הכהן גדול בעצמו די לו בתשובה להסיר דאגת קללתם

הערוך לנר מתרץ שהכהנים גדולים בעצמם לא היו מספקים מחיה וכסות לגולים, לפי שהכהן לעולם לא יבוא לידי כך, כי אם יודע בעצמו שחטא על שלא התפלל והרי הוא מתחרט על כך, אם כן אין לך דבר העומד בפני תשובה ומתכפר חטאו ושוב לא תועיל תפלת הרוצחים עליו שימות, ואם אינו יודע שחטא אם כן מטעם זה גם לא יספק מחיה וכסות, אבל האימהות י"ל שידעו החטא והרי הם דואגות על חיי בניהן.

יישוב ה' - אם הכהן גדול יספק כל העניים יהיו גולין לעיר מקלט

עוד מתרץ הערוך לנר בשם איזה מחבר שאם הכהנים גדולים יספקו מחיה וכסות, אם כך כל אדם שאין לו מה לאכול ירוץ לעיר מקלט ויאמר רוצח אני, שכל זמן שהכהן חי יש לו מה לאכול ואם ימות יצא, אבל כאשר האם מספקת לא יעשה כן, משום שיהיה מתיירא שמא תמות האם ואין לו מה לאכול והכהן גדול יאריך ימים וכיון שהחזיק עצמו לרוצח לא ינחוחו לצאת מעיר מקלט עד מות הכהן גדול. וכן תירץ הגאון ההפלאה בספרו פנים יפות (במדבר ל"ה י"ד).

יישוב ו' - לא היו מגלים לכהן גדול שרוצח כדי שלא תיחלש דעתו

עוד מתרץ הפנים יפות שהיה דרכם שלא לגלות לכהן גדול שבני אדם הרגו בשגגה וגלו לעיר מקלט, כדי שלא תיחלש דעתו, שהרי הוא הגורם לרציחה, אלא היו מגלים לאימותיהם כדי שייספקו לרוצחים מים ומזון. ודוחק.

יישוב ז' - אם הכהן גדול יספק בעצמו הרי זה זילותא בכבודן של ישראל

רבינו יוסף חיים זצ"ל בספרו בן יהוידע מתרץ שהכהנים גדולים בעצמם לא היו מספקים מחיה וכסות, לפי שזהו זלזול כלפיהם שיהיו חוששים לקללת הרוצח, ואפילו אם בכל זאת ירצו לספק, לא ינחוחו ב"ד והסנהדרין וכל ישראל כי זלזול גדול הוא לכל ישראל, שהכהן גדול שהוא מאוהב של ישראל כולם מתייקרים בו שוכל כפרתם תלויה בו ובתפילתו היאך יחשוש לתפילתו של הרוצח המאוס שימיתנו בתפילתו, ולכן אף אשתו של הכהן גדול אם תרצה לספק מוחין בידה, כי מה שתעשה הרי זה כאילו הכהן בעצמו עושה, ועוד שנרי מכספו מספקת להן, אבל אימו אין מוחין בידה, כי אומרים העולם נשים דעתן קלה וליבם רך פאד ועושין כן שלא לצורך. עכ"ד. ולכאוי דבריו קצת צ"ע, דמכיון דבגמרא מבואר שיש לתפילתם על מה לחול אע"פ שהרגו בשגגה, אם כן זהו הצלת חייו ובודאי שיש לכהן גדול ולבני דורו ממה להתיירא, ואולם עדיין י"ל שפ"מ זהו זילותא שהכהן גדול בעצמו יספק להם, ולכן מניחים לאימו שהיא תספק להם. ויש קצת לחזק זאת מפ"ש הרמב"ם (פ"ה מכלי המקדש ה"ג), וז"ל: "וחייב כהן גדול לנהוג כבוד בעצמו, ולא יקל בעצמו עם שאר העם ולא יראו אותו ערום לא בבית המרחץ ולא בבית הכסא ולא כשמתפר שואמר הכהן הגדול פאחיו מלמד שנוהגין בו גדולה יתירה, רצה הוא שירחצו אחרים עמו הרשות בידו".

יישוב ח' - אם הכהן גדול יספק יתעורר ליבם שבסיבתו גלו ויקלללו

יש מתרצים שודאי חלילה שיהיו הגולים מקללים את הכהן גדול שיתקצרו ימיו כדי שיוכלו לצאת מעיר מקלט, ורובא דרובא לא יקללו, וגם רבים מהן לא ידעו שתועיל קללתם, כי לא ידע שיש תביעה על הכהן גדול שהיה לו להתפלל עליהם שלא יבוא שפיכות דמים לידן, ואם יבוא הכהן גדול בכבודו ובעצמו או בניו ואשתו לספק להם מחיה וכסות, יבואו להכיר בדבר, ואדברה מתוך זה עלולים בשעת דחקם וצערם לקלל את הכהן גדול שיתקצרו ימיו, משא"כ עתה שאימו של כהן גדול נטפלת לספק להם מחיה וכסות, אין נותנים ליבם לטעם הדבר, ואדברה על ידי שנהנים מפעשה ידיה מתרצים לה לברך את הכהן גדול שיאריך ימים על מפלכתו.

יישוב ט' - הכהן גדול עצמו ראוי לו לבקש להקדים מיתתו כדי לקצר סבל הגולים

עוד ראיתי מתרצים שהכהן גדול שכל ייעודו בעד כלל ישראל ודאי לא ראוי לו לבקש על עצמו שיאריך ימים ועל ידי כך יהיו אחיו הגולים משתהים בצערם בעיר מקלט, דאדברה מצד עצמו אם בא לבקש, יותר ראוי לו לבקש שלא יאריך ימים, כדי לקצר סבלם וצערם של הגולים. ולכן דוקא אימו של כהן גדול מספקת לגולים מחיה וכסות ומבקשת בעד בנה שלא יתפללו עליו שימות אלא יאריך ימים.

יישוב י' - הכהן גדול ובניו אין יוצאים מירושלים

ע"ל בס"ד על פי מה שכתב רבינו הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז), "ובית יהיה לכהן גדול מוכן במקדש והוא הנקרא לשכת כהן גדול, ותפארתו וכבודו שיהיה יושב במקדש כל היום, ולא יצא אלא לביתו בלבד בלילה, או שעה או שתיים ביום, ויהיה ביתו בירושלים ואינו זז משם". ולפי זה פשוט הטעם שהכהן גדול אינו מתעסק בעצמו לספק מחיה וכסות לכל הגולים בעריהם, שהרי תפארתו וכבודו שאינו יוצא מלשכתו בבית המקדש ומביתו בירושלים, ומסתמא אף בניו ובני ביתו עימו, ולפיכך אימו של כהן גדול היא אשר מספקת לגולים מחיה וכסות.

קולמוס הפרשה

מתוך הספר החדש "אשכול יוסף" עה"ת

גיליון

קולמוס יוסף

יו"ל לזיכוי אלפי ישראל
 על ידי האחים הנעימים
 היקרים והחשובים
 אוהבי התורה ולומדיה
 מיחידי סגולה
 כמרגדעון ניסים הי"ו
 ומרהון ניסים הי"ו
 לברכה והצלחה להם
 ולכל בני ביתם בכל מעשה
 ידיהם לטובה ולברכה
 וכן יבורך יידינו הנעלה
שלומי ניסים הי"ו
 מוקדש לע"נ
 הוריהם היקרים:
סאלם אליה
 בן מסעודה ז"ל
 נוריה
 בת גורג'יה ע"ה
 ת.נ.צ.ב.ה.
**"עץ חיים היא למחזיקים
 בה ותומכיה מאושר"**

"אל עיר מקלטו אשר נס שמה" (ל"ה כ"ה)

ההורג בשגגה גולה לעיר מקלט, ואינו יוצא לא לעדות מצוה, ולא לעדות ממון, ולא לעדות נפשות, ואפי' ישראל צריכים לו, ואפי' שר צבא ישראל כיוצא בן צרויה, אינו יוצא משם לעולם, שנא' "אשר נס שמה", שם תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו, [משנה מסכת מכות יא:].

איך אסור לגולה לצאת מעיר מקלט אף לצורך הצלת נפשות, להעיד נפשות או להביא תשועה לישראל, והלא פקו"נ דוחה כל התורה פולה?

ישוב א' - אסור להכניס עצמו לסכנה ודאית כדי להציל אחרים מספק סכנה

נראה ליישב בס"ד דעל הרוצח בשגגה חל אסור לצאת מעיר מקלט, לפי שבעת שיוצא מפקיר דמו בפני גואל הדם, ואסור להכניס עצמו לסכנה אף שכוונתו להציל אחרים, וכן מבואר בפוסקים שאסור לאדם להכניס עצמו לסכנה ודאית כדי להציל חבריו. וגבי רוצח בשגגה שיוצא מעיר מקלט, הרי הדבר קרוב לסכנה ודאית, יותר מאשר ספק סכנה, והצלת אחרים על ידו היא ספק בעלמא. ואף בספק סכנה נראה שאסור כמו שכתב הסמ"ע (שכ"ו סק"ב). ובשו"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תרכ"ה) כתב, שהמכניס עצמו בספק סכנה כדי להציל לחבריו מוודאי סכנה הרי זה חסיד שוטה, ודלא כמהרשד"ם (יור"ד סוף סי' קצ"ב) שכתב להוכיח מהירושלמי (תמורות פ"ח ה"ד) שמותר לאדם להכניס עצמו לסכנה אפי' בשביל לקיים מילתא דחסידות, וכבר דחו המפרשים ראייתו. ועיין עוד בפתחי תשובה (יור"ד סי' רנ"ב סק"א). ועכ"פ גם הוא מודה דבסכנה ודאית אסור להכניס עצמו לסכנה להציל אחרים מספק סכנה. ועיין עוד אריכות בפנים הספר אשכול יוסף, ונשמט מחוסר מקום.

ישוב ב' - בעניין אם היוצא מעיר מקלט לצורך מצוה לא מתכפר עונו

בהגהות אהבת איתן על המשניות מתרץ שכיון ששפיכות דמים הוא משלושת העבירות שפיקוח נפש נדחה מפניהם, אם כן אדם ששפך דם בשגגה וגולה כדי שתהיה לו כפרה, וכמבואר בתוספות (מכות יא: ד"ה מיד'), אם נתיר לו לצאת לאיזה מצוה, יהיה בכך מחוסר כפרה על ששפך דם נקי, והרי שפיכות דמים חמור הוא מכל מצוות שבתורה. ובשו"ת אהל משה (סימן ע"ד) הקשה שאף אם יצא ליום אחד או רק לשעות אחדות כדי להעיד עדות מצוה של נפשות ולהציל את ישראל, לא יחשב בזה למחוסר כפרה אם ישוב מיד אל עיר מקלטו. ולכאן זה אינו קשה כל כך, לפי שאף אם יצא לשעה אחת, אין את רצף השנים ששוהה בעיר מקלט מבלי לצאת, ונמצא צערו מופחת. ואולם יש להקשות, שאף אם נאמר שיחשב בזה מחוסר כפרה, ולא תהיה לו כפרה, מכל מקום אין טעם זה מספיק כדי למנוע הצלת אחרים, דלא הוי חשש פקו"נ, רק חשש שלא תהיה לו כפרה, ותדחה כפרתו מפני הצלת ישראל.

ישוב ג' - אם יצא מעיר מקלט לא יהיו יראים מב"ד ויבואו לרצוה במזיד בהערמת שווג והוי פקו"נ

עלה בדעתי בס"ד לתרץ עוד דאין הגולה לעיר מקלט יוצא אף לצורך הצלת נפשות אף דהוי חשש סכנה, משום דעצם גלותו של הרוצח בשגגה, גם זה הוי חשש פקו"נ, כלומר שאם נבוא להקל לרוצח בשגגה לצאת מעיר מקלט ממילא יערימו להרוג כאילו בשגגה ויוכלו להימלט אף מחובת גלות, שעתה שיש חיוב גלות על ההורג בשגגה, ומותר לגואל הדם להרוג את הרוצח, נמנעים מלהרוג במזיד מחמת זה, אבל כאשר יהיה אפשר לצאת מעיר מקלט לא ימנעו אף מלהרוג במזיד, נמצא דעצם היותו של ההורג בשגגה בעיר מקלט דווקא, היא גופא הצלת נפשות, ואם יבוא לצאת הרי הוא מסכן אחרים יותר ממה שיבוא להציל, וכעין מה דאיתא במכות (ז). רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים, אילו היינו בסנהדרין לא היה נהרג אדם מעולם, רשב"ג אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל, לפי שלא יהיו יראים מבית דין. [ונראה שפירוש זה, שההורג בשגגה נשאר בעיר מקלט כדי לגרום הרתעה, מדוקדק קצת מדברי התנא, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו].

ישוב ד' - בחיי אהבת איתן מתרץ שלא תבוא תשועה לישראל ואפילו ספק הצלה על ידי ההורג בשגגה ששפך דם נקי, וכן תירץ הערוך השולחן (חו"מ סי' תכ"ה סנ"ז) דרחוק הדבר שיתגלגל זכות על ידו, [ובס' מראה המקום הוסיפו דלפי שייצא מעיר מקלט דמו מותר ושוב אין לו מזל].

לאמור מי יעלה לנו השמימה

ויקחה לנו

בימים אלה הופיע בס"ד הספר החדש

אשכול יוסף

על כל פרשיות התורה בכרך אחד

בכל פרשה כמה מערכות של קושיות
הזקות ומרתקות ותירוצים רבים!
1200 עמודים גדושים!

הסכמות נלהבות מרבותינו ראשי הישיבות
וגדולי ומאורי הדור מכל העדות והחוגים

מתוך הסכמת הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "הברון"
"...והוא ספר מיוחד המביא את אור פרשת השבוע, ותועלת גדולה הוא
לכל בית של תורה, ואין ערוך לתועלת ולזכות בספר זה, והוא זכות הרבים
ממש כאשר הרבה נהנים ומתענגים על הדברים, וגם אני מתענג עליהם הרבה,
ובודאי יתקבל באהבה ובחיבה לתועלת ולברכה ולהגדיל תורה ולהאדירה..."

ירושלים: ספר הספרים, צומת בר אילן, יפה נוף צומת בר אילן, הפצת ספרי קודש דוד 1, שוק הבוכרים.

רובינשטיין ספרים רח' יחזקאל. ספרי מאה שערים מאה שערים 15. אור החיים סנטר מאה שערים.

גירסה על יד שטיבלאך "זכרון משה" ויסבקר רח' לבוש מרדכי 14 מול פיצה אורי

בצלאל ליד מוסיוף. ולדמן בהמ"ד בעלז. מלכות קודש רח' שוורץ 1 שוק מחנה יהודה. הספריה הספרדית אהלי יוסף 3

בני ברק: משפ' שבתאי ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146 (9 באינטרקום).

ביתר: משפ' סימן טוב, רח' בן זכאי 7 - 02-5808831 **קרית ספר:** משפ' שחמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג, 052-7606856

אלעד: משפחת דוד רח' יהודה הנשיא 84 ק"ג 054-84-23384 **רכסים:** משפ' כהן, סביון 3 פלא' 054-84-89162

אשדוד: משפ' כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25, 052-7191877 **אשקלון:** חנות "מוריה" העבודה 28

נתניה: משפ' אלפסי רח' חוני 1133/4 פל' 052-7148454 **אופקים:** משפ' חזן רח' יוסף קארו 55/4 טל' 08-9961507

נתניה: משפ' ארביב, הפורצים 10/2 פלא' 050-41-36465 **היפה:** משפ' סימן טוב 054-84-99638 (בין השעות 1-3)

טבריה: בחנות בחצר ציון רבי מאיר בעל הנס זיע"א

נקודות מכירה ומשלוחים לכל רחבי הארץ והעולם

02-5373570 או 054-84-60007/8

באין מענה נא להשאיר הודעה